

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

20. april 2017

Vår ref. 516284/v1   Deres ref. 17/364-

Høringssvar: Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger, og forslag til nytt styringssystem for disse utdanningene

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 83 000 medlemmer. NITO organiserer ingeniører og teknologer med høgskole-/universitetsutdanning eller tilsvarende kompetanse. Blant disse er bioingeniører, ortopediingeniører og radiografer.

Generelt

NITO mener at intensjonen med én felles rammeplan for de 19 treårige grunnutdanningene for helse- og sosialfag er god. Det er positivt at det stilles like/felles krav til læringsutbytte for disse utdanningene.

Vi har imidlertid en del kommentarer til forslaget til forskrift om felles rammeplan slik den nå foreligger, samt til nytt styringssystem og etablering av programgrupper.

Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger

§ 1 Virkeområde og formål

NITO støtter intensjonene i denne paragrafen. Vi mener imidlertid at forslaget til forskrift ikke går langt nok for å kvalitetssikre at den praksisnære delen av helse- og sosialfagutdanninger tilbyr forskningsbasert veiledning i praksis med høy faglig kvalitet og relevans. Dette utdypes nedenfor/i de følgende punktene.

§ 2 Felles læringsutbytte

NITO mener læringsutbyttebeskrivelsene bør følge samme oppbygging som i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Læringsutbytte bør defineres i form av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Slik læringsutbyttebeskrivelsene er formulert i forslaget, er det vanskelig å se hvilke kategorier de hører inn under. NITO mener punktene 1, 8 og 10 utgjør kjernen i de helse- og sosialfaglige utdanningene, og er grunnlaget for at studentene kan tilegne seg den innsikten og kompetansen som er nødvendig for å oppfylle kravene i de øvrige læringsutbyttebeskrivelsene.

NITO mener at målene i dagens rammeplan for bioingeniørutdanningen (fra 2005), felles innholdsdel § 2.2, sier mer om hva man bør kunne forvente seg av læringsutbytte enn det som er foreslått i forskrift om felles rammeplan. Målene er også generelle og overordnede nok til å kunne gjelde samtlige av de helse- og sosialfaglige utdanningene. Flere av beskrivelsene i forslaget ligger over det man kan forvente av en kandidat på bachelornivå. Disse kommenterer vi nedenfor:

2) har kulturkompetanse slik at kandidaten sikrer likeverdige tjenester for alle grupper i samfunnet, uavhengig av sosiokulturell bakgrunn, kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell

orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Graden og formen av pasientkontakt varierer fra utdanning til utdanning. Det er ikke alle studenter som vil kjenne seg igjen i dette kravet. NITO viser til formuleringen i eksisterende rammeplan for helsefagutdanningene, felles innholdsdel punkt 2.2: Studenten skal.. *«vise et helhetlig syn på mennesket og respekt for menneskets integritet og rettigheter»*.

NITO mener denne formuleringen er mer i samsvar med studentenes teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter under dette temaet.

3) har relasjons-, kommunikasjons- og veiledningskompetanse som gjør kandidaten i stand til å forstå og håndtere situasjoner med brukere, pasienter eller pårørende. Videre kan kandidaten veilede brukere, pasienter og pårørende som er i lærings-, mestrings- og endringsprosesser.

NITO mener at dette er kompetanse man tilegner seg over tid i yrket, mens læringsutbytte skal gi studenten forutsetninger for å kunne tilegne seg kompetansen beskrevet under dette punktet.

4) kan initiere og bistå til samhandling både tverrfaglig, tverrprofesjonelt, tverrsektorielt og på tvers av virksomheter

Også her mener NITO at beskrivelsene ligger over det man kan forvente. Utdanningen skal ruste studentene med en tverrfaglig verktøykasse. Studentene må i sin utdanning og praksis sikres anledning til å arbeide tverrprofesjonelt, slik at de kan opparbeide seg den kompetansen som beskrives under dette punktet.

5) har kunnskap om og forholder seg til helse- og sosialpolitikk og kan anvende oppdatert kunnskap om helse- og velferdssystemet, lover, regelverk og veiledere i sin tjenesteutøvelse. Kandidaten skal også kjenne til samers rettigheter, og ha kunnskap om og forståelse for samenes status som urfolk.

Som i punkt 4, mener NITO at dette er ambisiøse mål for en treårig bachelorutdanning. Kravet i dagens rammeplan for helsefagutdanninger er mer i samsvar med utdanningsnivå og art: *«kjenne forvaltningsnivåene og beslutningsstrukturene i helse- og sosialsektoren og relevante lover, forskrifter og avtaler»* og *«kjenne bakgrunnen for helse- og sosialpolitiske prioriteringer og kjenne til konsekvenser av slike prioriteringer»*.

6) forstår sammenhengen mellom helse, utdanning, arbeid og levekår, og kan anvende dette i sin tjenesteutøvelse, både overfor enkeltpersoner og grupper i samfunnet, for å bidra til god folkehelse og arbeidsinkludering

NITO mener dette punktet med fordel kan innarbeides i punkt 2, 5, 6 eller 7. Vi savner en tydeligere vektlegging av studentens faglige kompetanse og skjønn og evnen til å anvende disse i ulike situasjoner.

11) kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser og kan bidra til tjenesteinnovasjon og systematiske og kvalitetsforbedrende arbeidsprosesser. Kandidaten har også digital kompetanse og kan bistå i utviklingen av og bruke egnet teknologi både på individ- og systemnivå.

NITO er enig i at det skal stilles krav til digital kompetanse. Utdanningene har ikke økonomi i dag til å holde seg i forkant av enhver teknologisk nyvinning. Det utdanningene kan gjøre, er å sørge for at studentene har en grunnforståelse av prinsippene de ulike teknologiene bygger på, og gjøre studentene bedre i stand til å bidra i systematisk innovasjons-, endrings-, effektiviserings- og kvalitetsforbedrende prosesser. Prinsipp- og prosessforståelse er forutsetninger for innovasjon.

§ 3 Praksisstudier

I lys av Universitet- og høgskolerådets (UHR) praksisprosjektarbeid i 2015, savner NITO klarere og mer konkrete krav til hva innholdet i praksis skal være og hvilke formelle krav som skal stilles til praksisveiledere. Praksis er en studiepoengbelagt del av en treårig bachelorgrad.

NITO mener at krav til veilederkompetanse må forskriftsfestes.

Det er en klar trend at akademisk og vitenskapelig kompetanse vurderes som viktigere enn profesjonsrelevant kompetanse ved ansettelse av vitenskapelig personell ved profesjonsutdanningene. Det kan medføre at tettheten av ansatte/undervisere i de ulike profesjonsutdanningene med profesjonsrelevant kompetanse minker, og at det først og fremst er gjennom praksis at studentene

sosialiseres inn i valgte profesjoner. Det går frem av forslaget til forskrift at retningslinjene også kan stille krav til praksisdelen av utdanningene.

NITO mener det bør være et ufravikelig krav at studenter i praksis blir veiledet av den profesjonen de skal utdannes og sosialiseres inn i. Formuleringen «Praksisstedet ... skal sørge for at praksisveileder normalt er av samme profesjon som en som blir veiledet» er for svak.

§ 4 Nasjonale retningslinjer

NITO mener at det ikke er tilstrekkelig at det kun står i retningslinjene § 4, 2. avsnitt at «Retningslinjene kan også stille krav til praksisdelen av utdanningene.» NITO mener at veilederkompetanse og foretakens ansvar for veiledning må fastsettes ved forskrift.

Forslag til nytt styringssystem

Retningslinjene for den enkelte utdanning vil styres av programgruppe per utdanning. Høringsfristen for å kommentere forskrift og mandatet er 21. april, men ifølge fremdriftsplanen skjer oppnevning av programgrupper for utdanninger som i dag har rammeplaner, i perioden januar til april, dvs. før og under høringen.

NITO organiserer landets bioingeniører og ortopediingeniører og mener derfor det er naturlig at NITO er representert i programgruppene for disse utdanningene.

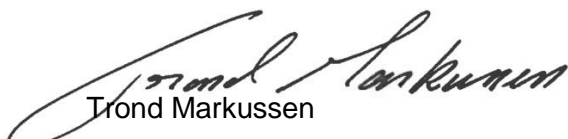
Basert på tidligere erfaringer fra arbeidet i blant annet Karakterpanelet mener NITO at det må sørges for at samtlige utdanninger innen en profesjon er representert eller hørt i programgruppen for å sikre konsensus.

NITO er enig i at arbeidet i en oppstartsfasen bør organiseres som et prosjekt og evalueres med jevne mellomrom. Vi er imidlertid bekymret for at man ved å styre arbeidet via fire departementer og involvere mange ulike aktører uten klare føringer, kan skape urealistiske forventninger til utdanningene.

NITO har forståelse for at utdanningene bør tilstrebe så lik fagplan og emneplan som mulig, men den enkelte utdanningens størrelse, kapasitet og samarbeidsforhold, tilgang til lærerkrefter, skolelaboratorier/utstyr osv. vil gjøre det svært vanskelig å få til helt like utdanningsløp. Den enkelte utdanning må tilpasse seg sine lokale samarbeidspartnere og det praksistilbudet som finnes. Som følge legger hvert utdanningssted opp praksis etter samarbeidspartnerens kunnskap, kompetanse, metodevalg og behov. Studentene vil ikke få helt lik praksis, men retningslinjene kan stille krav til ønsket kvalitet til utdanningsinstitusjonene og praksisplasser.

NITO mener at det er viktig at de som sitter i programgruppene har tilstrekkelig innsikt i de mulighetene og begrensningene utdanningsinstitusjonene og praksisplassene rår over.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær